

Sveriges nationaldag är viktig att fira. Sedan ett antal år tillbaka är 6 juni en helgdag vilket det inte alltid varit. För många år sedan anlände jag till Kreta 17 maj, där jag skulle jobba som reseledare tillsammans med ett antal norrmän. Insåg då plötsligt hur stoltheten för sitt land kunde ta sig uttryck. I Sverige hissade vi på sin höjd flaggan då. Det är en ära att få hålla tal på Sveriges nationaldag – men också svårt. Har skrivit om inledningen många gånger då jag själv kände hur svårt det var att uttrycka sin stolthet för sitt land utan att exkludera. Sverige är en del av världen och dess utveckling och det är viktigt att vi fortsatt värnar om de demokratiska värderingar vi står för samtidigt som vi är öppna och nyfikna på det nya.

Att vara stolt över det land man lever i känns bra. Att värna om traditioner, utan att för den skull sluta sig och stänga ute människor med andra traditioner, skapar en trygghet i den värld vi lever i. Traditioner är viktiga för identiteten, bevarandet av kulturer mm. MEN, traditioner behöver inte alltid vara det de alltid varit! Man kan också skapa nya traditioner! Inget är konstant, inte ens traditionerna. Det enda som är konstant är att saker och ting ständigt förändras. Ibland till det bättre ibland kan tyckas till det sämre. Ibland går åsikterna isär om det är till det bättre eller till det sämre.

En dag som idag lyfts ofta i talen våra svenska värderingar. Vilka är då våra svenska värderingar? Finns det unika sådana? Googlade och insåg att därom tvistar de lärde – åsikterna går isär. Slutsatsen blev att, nej, något som är enskilt typiskt svenskt och som inte finns att hitta i andra länder finns inte. Däremot kombinationen av ett antal värderingar som alla människors lika värde, vår syn på mänskliga rättigheter, vårt förhållande till det demokratiska samhället, mm gör tillsammans det typiskt svenska. Att vi har ett demokratiskt samhälle tar vi för givet. Det är inte givet. Det är något vi varje dag måste arbeta för att behålla. Vi måste gemensamt värna vårt demokratiska samhälle. I höst är det val och det är oerhört viktigt att lägga sin röst. Det är inte i alla länder människor har förmånen att få rösta! Det glömmer vi lätt.

Våra värderingar har också skiftat över tid. Här kan man fundera på om det är värderingarna som påverkat lagstiftningen inom olika områden, t ex jämställdhet, eller är det lagstiftningen som påverkar våra värderingar? Ibland kan

det också vara läge att omvärdera gamla värderingar. Just jämställdhetsfrågan är ett bra exempel på ett område där våra värderingar ändrats markant under de senaste 50 åren. Det som ansågs vara rätt och normalt igår måste inte vara rätt idag. Jag kommer ihåg en särskild händelse när jag var 10-12 år. I grannhuset, som till dess hade befolkats av släkt uppvuxen i byn de senaste 100 åren och lantbrukare till yrket, hade en ung familj flyttat in, ända från Kalmar! Kvinnan var lärare och mannen var fritidspedagog och jobbade på dagis. Det innebar att han ibland var hemma redan kl 2 på em. Det tyckte många, de flesta män, i byn var mycket märkligt! En karl som jobbade på dagis och var hemma kl 14? Var det en redig karl? Allt var inte bättre förr....

Funderade inför dagens tal på vad som är typiskt svenskt. När jag hade varit utomlands under en längre sammanhållen tid och kom hem minns jag tydligt känslan av att vara hemma; det var när jag såg alla myslampor i fönstren och hörde radiosportens signaturmelodi. Frågade bl a en jämnårig väninna som är född i Asien men som har levt halva sitt liv i Sverige.

- Vad är typiskt svenskt och svårt att hitta på andra platser i världen?

Hon svarade bl a språket förstås, våra fantastiska fyra årstider, allemansrätten, den långa barnledigheten och inte minst att pappor tar ut barnledighet. Det finns också vissa unika beteenden som fika, gärna flera gånger om dagen, att inte ringa till folk ang jobb på deras lediga dag, och att svenskarna uppfattas som oerhört generösa och snälla. Det finns självklart många koder i det sociala livet som är typiskt svenska som kan vara svåra att förstå om man inte är uppvuxen här.

Något som historiker och samhällsekonomer forskar i är relationen mellan tillit till samhällets institutioner och tilliten människor emellan - dvs social tillit - och den ekonomiska stabiliteten och utvecklingen. I de flesta länder litar man inte på sina medmänniskor. I Norden, med Sverige i spetsen, är mönstret sedan lång tid annorlunda. Nu visar den senaste studien att tilliten minskar i Sverige, och då framförallt i de större städerna. Tillit till andra människor brukar liknas vid samhällets sammanhållande kitt. Länder med hög tillit har i regel en mer positiv utveckling än länder med låg tillit. I Sverige har vi en större tillit till samhällets funktioner än till vår egen familj. Detta är unikt i förhållande till andra länder.

Att värna om den sociala tilliten är oerhört viktig för den sociala och ekonomiska stabiliteten i samhället. Här har den ideella sektorn, t ex Hembygdsföreningarna vars grundpelare är humanism, demokrati och solidaritet, en viktig roll. Den ideella sektorn har också tagit ett stort ansvar när många nyanlända kom till Sverige och hjälpt dem in i och att förstå det svenska samhället. Hembygdsföreningarna har en särskild roll då det är viktigt att kunna sin historia för att förstå framtiden. Vi har också alla ett gemensamt ansvar i att värna om en social sammanhållning i samhället. Samhället är VI - vi tillsammans - och samhället blir faktiskt inte bättre än vad vi själva gör det till! Ibland kan dock vår tillit till samhället gå till överdrift, t ex när man ringer brandkåren för att fylla på sin pool eller till kommunen när vattennivån i havet är låg. Detta är nog lite typiskt svenskt!

Att vara öppen för det nya och olika kan dock verkligen berika ens egna liv! Att vara nyfiken på det som avviker från ens egen vardag kan t o m göra livet lite mer spännande och intressant och inte minst rikt på lärdomar. Att ta in och lyssna till andra kan ge styrka till det egna livet. Varje människa har en historia, en unik historia, som är värd att lyssna till om den andre vill berätta.

Ibland kan det också göra att man känner sig mer nöjd, nöjd med det man har istället för att hela tiden sträva efter det man inte har. Det där växthuset, vita soffan, snygga BMW:n eller vad det nu kan vara. Sverige är ett fantastiskt land att leva i men ibland måste man åka utanför landets gränser för att inse det.

I dessa tider pratar vi av naturliga skäl mycket om mötet mellan olika kulturer. Dimensionen i frågan om olika kulturer kan dock skifta. Kulturmöten behöver inte innebära att det är människor som kommer från olika länder som möts. Det kan också vara fusion av två organisationer eller t o m två kommuner som ev ska fusioneras. Just nu pågår återigen diskussionen om två ska bli en på Öland. När man pratar med människor utanför ön och Kalmar är det få som är medvetna om att vi är två kommuner. Öland är varumärket, inte kommunerna. Ett av argumenten till "nej" som jag tagit del av är att vi har så olika kulturer. Då tänker jag att det är inte konstigt om det är krig i världen. Ett annat argument från en äldre släkting har varit att när Lions på Öland hade fest ihop, då bjöd de där "staborna" i Borgholm aldrig upp oss från Mörbylånga! Allt var inte bättre förr! Hoppas också att den yngre generationen gör sin röst hörd i frågan. Det är en viktig fråga för Ölands framtid det handlar om.

Nu stundar fotbolls-VM och då blir vi alla riktiga patrioter, oavsett färg på flaggan! Glöm inte bort att allt inte var bättre förr, vår bästa tid är här och nu.